

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
Sustainable Development of Historical site
in Sankaburi District, Chainat Province

ญาณารธร เขียรถาวร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อรายงานวิจัย :การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน อำเภอสรรคบุรี
จังหวัดชัยนาท
ผู้วิจัย : ญาณธร เขียรถาวร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน และเสนอแนะแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในชุมชน จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี เป็นผู้ชาย มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการติดตาม และประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีความสำคัญมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิดเห็น โดยการมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็นในที่ประชุม มีความสำคัญมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด และด้านการร่วมปฏิบัติ โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด

(รายงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 44 หน้า)

Research Title : Sustainable Development of Historical site in Sankaburi District, Chainat Province.
Advisor : Mr. Yanatorn Teanthaworn

Abstract

This research aimed to study participation of the community and development guidelines of historical tourism of Historical site in Sankaburi District, Chainat Province. 350 local people in the community. A questionnaire was used as a research instrument. The statistics used for analyzing data were percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that most the local people were male, ages 20 – 30 years old. Their education backgrounds were Bachelor's degree. Their occupations were private companies/business owners. The average of revenue lower than 5,000 baht per month.

The results of the level of participation of the community sustainable tourism development, with the participation of the community as a whole is moderate. Considering it was found that the monitoring and evaluation with the average level. The side with the highest average. He is involved in the care of the cost of the activities / attractions of the community. Most important, followed by the field of ideas. By having the opportunity to comment on the meeting. The most important is the subsequent joint decision. By having the opportunity to vote on the participants to plan tourism development. The most important And the Co-operative by following the rules or measures to maintain the attraction. The most important

(Total 44 Pages)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้จากความกรุณาจากบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการอนุเคราะห์และการจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย จนทำให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในหลายๆ สาขาวิชา ให้แนวคิด และแนวทางต่างๆ ในการทำวิจัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงอีกครั้ง สำหรับทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้คำชี้แนะและเป็นกำลังใจสำคัญ ให้กับผู้วิจัยตลอดมา และทำที่สุดขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้ความสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดทำงานวิจัยเล่มนี้

ญาณาร ธีรถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหางานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	4
1.4 กรอบแนวความคิดการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ของผลวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	6
2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว	13
2.4 แนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	14
2.5 แนวคิดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	17
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	20
3.1 ขั้นตอนในการวิจัย	20
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	20
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	21

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	23
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	23
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	26
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	31
5.1 สรุปผลการวิจัย	31
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	31
5.3 ข้อเสนอแนะ	32
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก ก	35
แบบสอบถาม	36
ภาคผนวก ข	38
แผนที่และภาพถ่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัด ชัยนาท	39
ประวัติผู้วิจัย	43

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอายุ	23
2	จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ	23
3	จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามการศึกษา	24
4	จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอาชีพ	24
5	จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	25
6	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชน โดยรวม	26
7	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชน ด้านการเสนอความคิด	26
8	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชน ด้านการร่วมตัดสินใจ	27
9	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชน ด้านการร่วมปฏิบัติ	28
10	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของชุมชน ด้านการติดตาม และประเมินผล	29

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันธุรกิจภาคอุตสาหกรรมบริการของประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศไทยได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งภาคธุรกิจที่กำลังมีการขยายตัวและได้รับความสนใจเป็นอย่างสูงในขณะนี้ ก็คือ ธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งหมายความถึง การรวมตัวกันของธุรกิจและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อที่จะนำเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยวและนักเดินทาง เนื่องด้วยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ โดยก่อให้เกิดการสร้างงานและอาชีพที่หลากหลาย ส่งผลให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นจากสินค้าส่งออกที่มองไม่เห็น ได้แก่ สินค้าประเภทการบริการต่าง ๆ อันเนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในประเทศ ทำให้เกิดภาวะสมดุลระหว่างการส่งออกและการนำเข้า

นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวยังส่งผลในแง่การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของประเทศได้อย่างคุ้มค่า และก่อประโยชน์ทั้งทางสังคมและทางเศรษฐกิจมากขึ้น การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญในลักษณะการพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ท้องถิ่น โดยเป็นวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาชนบทหรือพื้นที่ที่ห่างไกลให้มีโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของประเทศที่คนในประเทศอาจเคยมองข้ามหรือละเลยไป เมื่อมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของตนกับนักท่องเที่ยวจากสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ส่งผลให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง เพราะมีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะส่งเสริมให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความมั่นคง และยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในมวลมนุษยชาติอีกด้วย จึงได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ถนนหนทาง โรงแรมที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร เพื่อรองรับแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวอีกด้วย

ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับรัฐบาล มีความว่าจะพัฒนาประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัยและบริการระดับสากล เน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ¹ นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิเช่น การเร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษา

¹ <http://www.tourism.go.th>

แหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่องและการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวให้มากขึ้น² นอกจากนี้ยังมีแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2557 – 2560 ที่สำคัญ อาทิเช่น ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของไทย เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย³ และนโยบายของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีวิสัยทัศน์ที่สำคัญคือ การทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับโลก และมีกลยุทธ์การปฏิบัติงานที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่โดดเด่นของประเทศไทยที่น่าสนใจนั้นจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของภาคต่างๆ เกือบทุกภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม จึงเอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม ประกอบกับสภาพวิถีชีวิตของชาวไทยที่ยังมีอยู่ให้เห็นและสัมผัสได้ปัจจุบัน สามารถนำมาปรับเปลี่ยนเป็นสถานที่ที่สมควรจะได้รับการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นอย่างดี

ในบรรดาสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในประเทศไทย จังหวัดชัยนาทซึ่งเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ในภาคกลาง มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม มีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจไม่น้อยไปกว่าสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลาง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มีความงดงามและมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะไทย สถานที่ดังกล่าวนี้คือ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในบริเวณตำบลแพรภคร์ริราชา อำเภอสรรคบุรี มีสถาปัตยกรรมแบบศิลปะสมัยอยุธยา ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ยังได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ จากกลยุทธ์ของจังหวัดชัยนาทที่สำคัญคือ การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีคุณภาพ (โครงการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม)⁴ ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดได้ แต่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ ควรต้องเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แห่งนี้ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

² <http://www.mots.go.th>

³ <http://www.tourismthailand.org>

⁴ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2557-2560)จังหวัดชัยนาท <http://www.chainat.go.th>

อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแบบยั่งยืนนั้น ต้องเผชิญกับปัญหาที่ยังพบว่าการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำไม่สอดคล้องกัน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนแม่บทหรือยุทธศาสตร์ต่างๆของหน่วยงานภาครัฐได้ ในขณะที่เดียวกันเมื่อพิจารณาอีกมุมหนึ่งก็จะพบปัญหาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ท้องถิ่นเองก็ยังไม่ได้ให้ความสนใจ หรือไม่ได้กำหนดโครงสร้างภาระหน้าที่ในการพัฒนา การบริหารจัดการทรัพยากรของตนเองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการประสานความร่วมมือกับภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง และยังขาดการดำเนินงานเชิงรุกในการอนุรักษ์และเร่งฟื้นฟูการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ประเด็นปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการขาดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการที่ท้องถิ่นจะสามารถกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเองได้นั้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศหรือแผนแม่บทแล้ว ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจะต้องพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นของตนเองด้วยว่า มีศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะใดได้บ้าง อย่างไรก็ตามและมากน้อยเพียงใด ตลอดจนมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ในระดับใดและมีข้อจำกัดหรือปัญหาอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง ควรได้รับการแก้ไขอย่างไรเพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีความยั่งยืนและสามารถใช้เป็นทุนให้ท้องถิ่นได้ตลอดไป

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของความต้องการศึกษาวิจัยปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท มีปัญหาเรื่องใดบ้าง ความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แห่งนี้ โดยต้องใช้หลักการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิจัยครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมของกับท้องถิ่น เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าของชาติ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ขณะเดียวกันยังมุ่งเพิ่มศักยภาพ โอกาส และขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นเอง และชี้แนะให้ท้องถิ่นแสวงหาแนวทางของตนเองเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นเติบโตไปพร้อม ๆ กัน และในทิศทางเดียวกัน อันเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท อย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ตำบลแพรงศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แบบยั่งยืน

ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

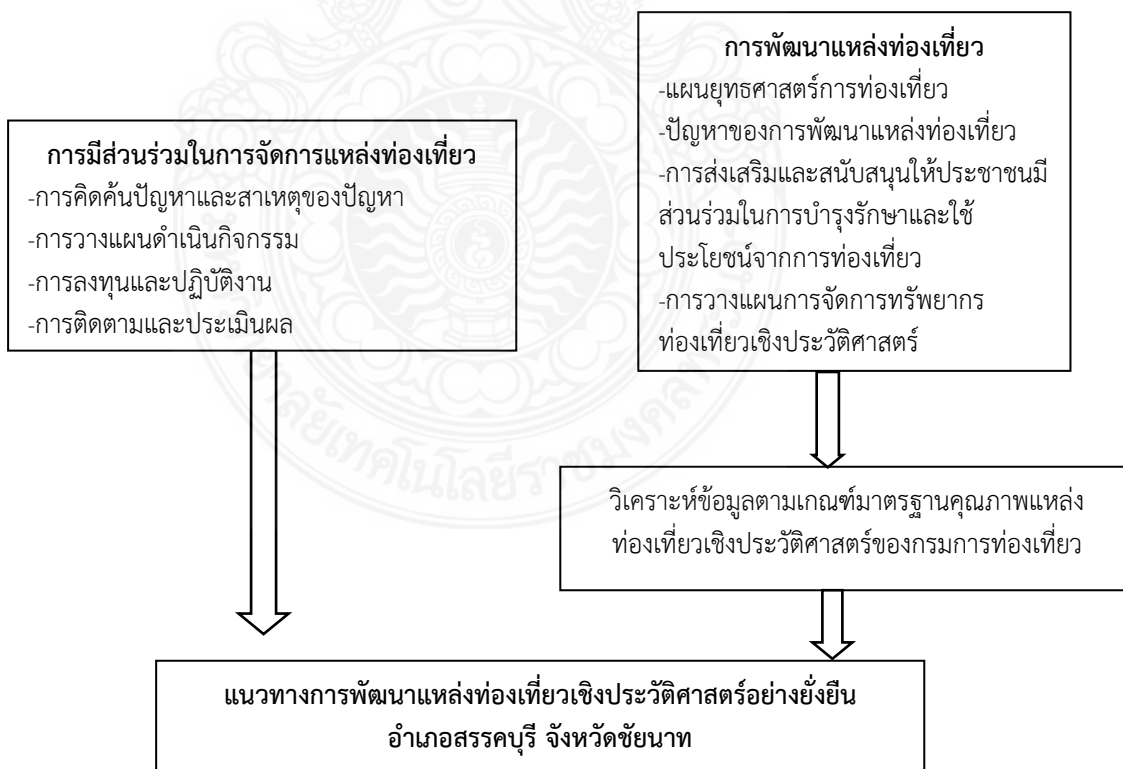
1.3.3 ขอบเขตของประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ประชากรในเขตเทศบาลตำบลแพรงศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดโดยคำนวณจากสูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane

2. บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.4 กรอบแนวคิดการทำวิจัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 แนวทางการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน ตามความเห็นเน้นว่าการพัฒนาอยู่ที่การมีแผน และการนำแผนไปดำเนินการเพื่อกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์นั้น ๆ

1.5.2 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.5.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

1.5.4 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและ ผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นมีการปกป้องและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลัง โดยการคำนึงถึง สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

1.6 ประโยชน์ของผลการวิจัย

1.6.1 ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.6.2 เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรโบราณสถานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.6.3 สาขาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องได้ รวมทั้งองค์กรต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน จังหวัดชัยนาท และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งมีความสมบูรณ์ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมสาระสำคัญต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอเป็นลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นแนวคิดที่อธิบายความหมายพื้นฐานของการท่องเที่ยวในบริบทต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักวิชาการหลายท่าน โดยเฉพาะกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา (2547: 1-2) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549) (อ้างอิงใน ธงชัย ภูวนาถวิจิตร, 2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเพื่อสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์ เพื่อประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษาและติดต่อธุรกิจ ตลอดจนเพื่อการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง นอกจากนี้ในงานหลายชิ้น (Robert & Goleldner, 1990, pp.5-6; บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2543: 3; มนัส สุวรรณ, อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, อุดม เกิดพิบูลย์, ประหยัด ปานดี และสุรพล ดำริห์กุล, 2544: 36-37 อ้างอิงใน ธงชัย ภูวนาถวิจิตร, 2553) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการเดินทางซึ่งเป็นการให้คำจำกัดความถึงความหมายของการเดินทางท่องเที่ยว กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

ประการแรกต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวแล้วเดินทางกลับที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดิม ประการที่สองต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และไม่ได้ถูกบังคับหรือไม่ใช่เพื่อสินจ้าง ประการสุดท้ายต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ด้านการจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยวทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542: 86-92, อ้างอิงใน ธงชัย ภูวนาถวิจิตร, 2553) สรุปได้เป็น 4 ประเภทได้แก่

1. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อนหย่อนใจ การชื่นชมธรรมชาติ การผจญภัยเดินป่า ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ทะเล ถ้ำ แก่งน้ำ ฯลฯ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา เช่น การเยี่ยมชมเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และศาสนา เช่น วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

3. การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมเป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในทรัพยากรการท่องเที่ยวในลักษณะของงานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เช่น การท่องเที่ยววิถีชุมชน การชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การประชุมสัมมนา ธุรกิจ การบันเทิง และการกีฬา เป็นต้น

นอกจากรูปแบบการท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยวยังมีองค์ประกอบต่างๆ อีกหลายประการเพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาแวะเยี่ยมชมเยือนท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวได้มีผู้กล่าวไว้หลากหลายดังนี้

Buhalis (2000) ได้อธิบายความหมายองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการหรือ 6A's ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ, แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง, สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ

2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม, สถานีขนส่งผู้โดยสาร และยานพาหนะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ร้านอาหาร การจัดเลี้ยง และการบริการการท่องเที่ยว ถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

4. ที่พัก (Accommodations) คือ ที่พัก ที่คอยให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพื้นที่

5. กิจกรรม (Activities) คือกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่

6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม

เทิตชาย ช่วยบำรุง (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแต่ต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ แล้วยังมีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งคือ อุตสาหกรรมที่ไร้ตัวตน กล่าวคือ การท่องเที่ยวเป็นการรวมตัวของอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างน้อย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้คนเดินทางหรือนักท่องเที่ยวได้เข้าพัก พร้อมการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งปัจจุบันธุรกิจที่พักได้พัฒนาเรื่อยมา โดยมีรูปแบบการจัดบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าอย่างสูงสุด มีการบริหารงานในระบบเครือข่ายทั้งในรูปแบบของเครือข่ายท้องถิ่นและเครือข่ายระหว่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาธุรกิจที่พักรูปแบบต่าง ๆ ยังเป็นแรงผลักดันให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้นทั้งในระบบมาตรฐานการบริการที่สูงขึ้น และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่การกับบริหารจัดการที่เอื้อประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติ และมีความยั่งยืนของการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. การคมนาคม (Accessibility) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเนื่องจากมีบทบาทในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งการคมนาคมในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาให้สามารถตอบสนองการเดินทางท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบเช่น ธุรกิจการบิน การเดินเรือ และการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ รถโดยสารรถไฟ รถไฟฟ้า เป็นต้น

3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น สิ่งดึงดูดใจประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ภูเขา น้ำตก เกาะ แม่น้ำ หาดทราย ฯลฯ สิ่งดึงดูดใจประเภทวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง งานแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ซึ่งสิ่งดึงดูดใจนี้หมายรวมถึง สิ่งที่เกิด

จากการเปลี่ยนแปลงหรือมีความโดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจกว่าแหล่งอื่น ๆ เช่น ทะเลหมอก ทะเลแหวก บ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งที่จัดขึ้นเพื่อให้เอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ แผนที่ อินเทอร์เน็ต ศูนย์ให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

5. กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว (Activity) หมายถึง ผลิตรายการทางการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น โดยรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ จะแตกต่างกันตามประเภทของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การนั่งช้าง การดูนก ฯลฯ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล เช่น การดำน้ำ การตกปลา เป็นต้น นอกจากนี้องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น องค์การการค้าโลก, Collier & Harraway (1997) และ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542, อ้างถึงใน ธงชัย ภูวนาถวิจิตร, 2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งคือ

6. การบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service) เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เอื้อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยการบริหารจัดการและการปฏิบัติการซึ่งหมายรวมถึงเรื่องตลาด ระบบข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยว การวางแผนอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและความปลอดภัยในชีวิต

2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลากหลาย ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน รวมถึงการแสดงบทบาทในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน ในระดับต่าง ๆ เช่น ท้องถิ่นของตน หรือกิจการทางการบริหารของภาครัฐ อย่างเปิดเผย และเต็มความสามารถทั้งด้านร่างกายสติปัญญาความรู้สึก โดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นเจ้าของ มีผลประโยชน์ร่วมในสิ่งที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามาบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงานและขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น

ประชุม สุวดี (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้

3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วม เล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสมิใช่มีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเองสำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษาสถานภาพทางสังคม อาชีพ และรายได้ เป็นต้น

Cohen and Uphoff (1977, pp. 7 – 26) กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (what participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (whose participation are we concerned with?)

ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation)

Cohen and Uphoff ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น

2. ผู้นำท้องถิ่น

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

4. คนต่างชาติ

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (how is participation occurring within the project?) ในมิตินี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกันคือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม

3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมและช่องของกิจกรรม

4. ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลานโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ แล้วกระบวนการการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล

ยวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2548) ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมที่ลึกหรือเป็นการต่อเติมประเด็นสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคมมากกว่า ตามแนวคิดนี้แล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจาก 1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2. การมีส่วนร่วมในการคิด 3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวก

และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ลักษณะของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ สามารถสรุปองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาได้ 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2.2.3 ระดับการมีส่วนร่วม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 7 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ไม่มีส่วนร่วมเลย เป็นลักษณะที่ทางหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการให้ประชาชนทั้งหมดหรือบางครั้งบังคับประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกเลยได้เพราะประชาชนเกรงความผิดที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเกรงว่า จะต้องสูญเสียผลประโยชน์บางประการเช่น การถูกปรับการถูกเพ่งเล็งจากทางราชการและถ้าหลีกเลี่ยงได้ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับที่ 2 มีส่วนร่วมน้อยมาก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีสิ่งล่อใจ หรือผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับ เช่น ได้รับเงินตอบแทนจากการใช้แรงงาน ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การได้มีชื่อเสียง ฯลฯ แต่ตัวประชาชนเองไม่ได้มีความเลื่อมใสต่อกิจกรรม ดังนั้นเมื่อไรก็ตามที่ประชาชนเห็นว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ก็จะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับที่ 3 มีส่วนร่วมน้อย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกชักจูงใจ โดยโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มุ่งเน้น เห็นถึงผลดีและผลประโยชน์ที่จะได้รับซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่น และประชาชนมิได้มีส่วนเสนอความเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะได้รับผลประโยชน์อาจให้ความร่วมมือต่อไป

ระดับที่ 4 มีส่วนร่วมปานกลาง ทางราชการจะทำการสอบถามประชาชนถึงความต้องการของท้องถิ่น และสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่แล้วทางราชการจะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปทำ การกำหนดแผนงาน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ซึ่งแผนงานที่กำหนดขึ้นนี้บางครั้งอาจไม่ตรงตามความประสงค์ของประชาชนได้

ระดับที่ 5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ทางราชการจะมีการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูง โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาความประสงค์ของประชาชน แต่การตัดสินใจในการกำหนดแผนงานจริงๆ ยังขึ้นอยู่กับอำนาจและหน้าที่ของทางราชการ

ระดับที่ 6 มีส่วนร่วมสูง ทางราชการจะเปิดโอกาสอย่างมากให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากประชาชนโดยใกล้ชิด การดำเนินการขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของประชาชนเองว่า จะแก้ไขปัญหามุมชนอย่างไร

ระดับที่ 7 มีส่วนร่วมในอุดมคติ ประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการด้วยตนเอง โดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ เป็นการอาศัยพื้นฐานความต้องการของประชาชนใน

ท้องถิ่นเอง จึงได้รับการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ทางราชการอาจเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว

แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวคิดที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนรู้จักวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่และพร้อมจะเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเป็น กระบวนการพัฒนามักจะเกิดไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ ประชาชนจะมีบทบาทหลักในการพัฒนาสามารถพัฒนาและพึ่งตนเองได้ และผลแห่งการพัฒนามักจะตกอยู่กับประชาชนในชุมชนนั่นเอง และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการปูพื้นฐานให้มีการสร้างประชาธิปไตยขึ้นในชุมชนได้อย่างมั่นคง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 28) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยวไว้ว่า การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยที่ให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์และมีรายได้จากการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540, อ้างถึงใน ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2543: 5) ได้กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 หลักการ คือ

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพออดี (Using Resource Sustainable) ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว
2. การลดการบริโภคมากเกินไป (Reducing Over-consumption and Waste) และการลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาวและเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ (Maintaining Diversity) สังคม และวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. การประสานงานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism in to Planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว
5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น (Supporting Local Economy) โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัดแต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น (Involving Local Communities) ในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย
7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ (Consulting Stakeholders and Public) ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล (Marketing Tourism Responsible) จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research) จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุนและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังได้กล่าวว่าลักษณะสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนประกอบด้วย

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ควรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อนการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไป

2. การมีส่วนร่วมของ คนในท้องถิ่น (Local Participation) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่

3. ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยว (Scale of Tourism Development) ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรพยายามผลักดันให้การท่องเที่ยวได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ

4. การใช้วัสดุและผลผลิตจากท้องถิ่น (Local Product) ควรสนับสนุนการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นในการก่อสร้าง ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากผลผลิตต่าง ๆ ของคนท้องถิ่นซึ่งจะช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่ง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย

5. การกระจายรายได้ (Income Distribution) การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเป็นรูปแบบที่จะนำรายได้เข้าท้องถิ่นนั้นให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ระยะยาวของชุมชน

6. การจ้างงาน (Employment) คุณภาพของงานสำหรับ ประชาชนในท้องถิ่นควรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวคือ มุ่งส่งเสริมรูปแบบของงานที่มีความน่าสนใจและได้รับผลตอบแทนสูง

2.4 แนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.4.1 ความหมายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2539: 3) กล่าวไว้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นคำศัพท์ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาด้วยสาเหตุของความกดดันที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างการเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเร่งรัดการลงทุนและใช้วัสดุจากทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขตจึงเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมเสื่อมโทรม ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยกว้างขึ้น คนยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ภราเดช พยัฆวิเชียร (2539: 4-7) ได้กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งในมิติด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไปโดยตลอดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความหมายต่างๆ ไปนั้นหมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ที่พึงมีในอนาคต หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ การใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ จากวัฒนธรรม หรือธรรมชาติในระดับที่ให้วัฒนธรรมหรือธรรมชาติดังกล่าวอยู่ได้อย่างถาวร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนากการท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง เหมาะสม ด้วยการศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุดในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยปกป้องและรักษาโอกาสให้กับคนในรุ่นต่อไปในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดที่จะสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในขณะที่สามารถธำรงรักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกื้อหนุนและระบบต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนชีวิต พืชสัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถเป็นหลักการได้ 5 ข้อ คือ (World Tourism Organization, 1998: 21-22)

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทรัพยากรอื่นๆ ในการท่องเที่ยว จะต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจะยังสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่สังคมปัจจุบันได้

2. จะต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่แห่งท่องเที่ยว

3. คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมจะยังคงได้รับการรักษาไว้ได้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

4. จะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้และสามารถทำการตลาดต่อไปได้

5. ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวจะต้องแผ่หรือกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคม

2.4.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรมีดังนี้ (อุษาวดี พูลพิพัฒน์, 2545)

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการท่องเที่ยว และสามารถมอบประสบการณ์นันทนาการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) หมายถึง การเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) หมายถึง ความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

2.4.3 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการ (อุษาวดี พูลพิพัฒน์, 2545)

1. เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศนั้น ๆ

2. เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้และให้ความรู้

3. เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมจัดทำและร่วมได้รับผลประโยชน์อย่างเสมอภาค

2.4.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ทัวริซึม (Tourism, 1990, อ้างถึงใน มนัส สุวรรณ และคณะ, 2541) การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้ ประกอบด้วยหลายมิติ กล่าวคือ จะต้องมีการจัดการทรัพยากรทั้งหมด ในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจสังคมและสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม กระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบสนับสนุนชีวิตหรือ Life Support System

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539, อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสำคัญที่สุดในการพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. ต้องดำเนินการในเรื่องขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว

2. ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตต่อขบวนการด้านการท่องเที่ยว

3. ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4. ต้องขึ้นตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในชนบท

2.4.4 หลักการและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

โรเจอร์ และสลิน (Roger & Slinn, 1995, อ้างถึงใน ภราเดช พยัทธิเชียร, 2544) โดยหลักการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมเป็นทรัพยากรสมบัติที่สำคัญ และมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว ต้องรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพเหมือนเดิม มิให้ถูกทำลายในระยะสั้น

2. การท่องเที่ยวการจัดกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกประโยชน์ให้กับชุมชนแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเสมอภาคเท่ากับนักท่องเที่ยว
3. การจัดการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อม ต้องส่งผลต่อการพัฒนาแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวต้องไม่ทำลายทรัพยากร และก่อให้เกิดผลเสียหายในอนาคตหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
4. กิจกรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวควรยอมรับสภาพธรรมชาติ และลักษณะของสถานที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งเดิมของกิจกรรมหรือการพัฒนาดังกล่าว
5. ความกลมกลืนที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ต้องเกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และสถานที่ท่องเที่ยว
6. การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต้องไม่ทำลาย

2.5 แนวคิดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

สินชัย กระบวนแสง (2550 :197-233) อธิบายถึง 1) ความสำคัญของแหล่งประวัติศาสตร์ว่ามีความสำคัญในการเป็นแหล่งการเรียนรู้และมรดกของมนุษยชาติโดยรวม 2) ประเภทของแหล่งประวัติศาสตร์ แบ่งเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ประเภทเมืองและย่านประวัติศาสตร์ 3) การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์สามารถจัดการได้ 3 ด้านคือ การจัดการด้านกายภาพ การจัดการให้ความรู้และการจัดการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ในเรื่องของความสำคัญต่อการเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หลักฐานแสดงภูมิปัญญาความสามารถของคนในอดีตและเป็นแหล่งการเรียนรู้ และอธิบายถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน ซึ่งมีแนวทางในการจัดการ 5 ประการคือ การจัดการให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ การจัดการด้านภูมิทัศน์ การจัดการด้านบริการพื้นฐาน การจัดการด้านความปลอดภัยและการจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นต้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รุ่งนภา จันทวีสมบุญ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทางด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สะอาด สะดวก ปลอดภัยต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเรื่อง การกำหนดนโยบายให้ชัดเจน การกำหนดผังเมือง การควบคุมการก่อสร้าง มุ่งเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาหาความรู้ นอกเหนือจากการพักผ่อนหย่อนใจ โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ โบราณคดีโบราณสถานและโบราณวัตถุด้วยการดูแล ทำนุบำรุง บูรณะซ่อมแซม โบราณสถานให้ยืนยงตราบนาน

กรรณิการ์ สุธีรัตนภิรมย์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพัฒนาการแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยพบว่า แนวคิดการอนุรักษ์ของไทยในอดีต ก่อนรัชกาลที่ 4 นั้นเป็นการอนุรักษ์ตามคติความเชื่อทางศาสนาอันหลากหลาย และถูกใช้เป็นเครื่องมือของระบบการปกครองของกษัตริย์เป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันการอนุรักษ์ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ การอนุรักษ์ก็ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ปกครองในการสร้างเอกลักษณ์ สร้างวัฒนธรรมของชาติ และถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการอนุรักษ์นั้นพบว่าอิทธิพลแนวคิดจากตะวันตกมี

อิทธิพลต่อวิธีการอนุรักษ์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นไป และใช้วิธีการปฏิบัติตามหลักสากล โดยยังไม่มีแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยจนกระทั่งถึงปัจจุบันท้ายที่สุด ผู้ศึกษาคิดว่าควรจะมีการแก้ไขแนวคิดการอนุรักษ์ให้ทันสมัยตามแบบอย่างไทย และสร้างความเข้าใจในจิตสำนึกร่วมกันของคนในชาติ ตลอดจนปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

นิภาวรรณ พุทธสงกรานต์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาศักยภาพของจังหวัดราชบุรีในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลของการศึกษาปรากฏว่า 1) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับสูง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและศิลาสัจจร) และทางวัฒนธรรม (การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยววิถีชนบท) ซึ่งมีอยู่ในทุกพื้นที่ 2) ศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวทุกอำเภอของจังหวัดราชบุรีมีความพร้อมที่จะให้บริการทางด้านคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม อาหารและภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึกตลอดจนความปลอดภัย 3) ศักยภาพของกลไกของจังหวัดราชบุรีที่ประกอบด้วย ผู้นำส่วนจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการเอกชน และประชาชนทุกอำเภอ มีศักยภาพในระดับสูงในการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการได้ทุกฤดูกาล 4) ศักยภาพในด้านการจัดการ พบว่า มีการประสานความร่วมมือและเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวระหว่างผู้นำส่วนจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการเอกชน และภาคประชาชนในทุกอำเภอของจังหวัดราชบุรีในระดับสูง 5) ศักยภาพด้านบริการข้อมูลด้านท่องเที่ยว ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว แผนที่แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลท่องเที่ยว คู่มือแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทาง อินเทอร์เน็ต ปรากฏว่าอยู่ในระดับที่สูงโดยภาพรวม จังหวัดราชบุรี จัดว่ามีศักยภาพเปรียบพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแต่ละด้าน การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรได้รับการศึกษาในเชิงลึกถึงสัมพันธภาพ ตลอดจนวิธีการเสริมสร้างสัมพันธภาพในการศึกษาครั้งต่อไป

คณิงภรณ์ วงเวียน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เพื่อศึกษา 1.สถานการณ์การท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด 2.ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด 3.สร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า 1.เกาะเสม็ดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อม ด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและป่าไม้ มีความสวยงามและจุดเด่นในด้านหาดทรายขาวละเอียด น้ำทะเลใส มีอ่าวต่างๆ มากมาย และเป็นสัญลักษณ์ของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี มีความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว การจัดการทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมากและปริมาณนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้มาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ดส่วนมากอยู่ระหว่าง 200,001-500,000 คน/ปี 2.เกาะเสม็ดมีปัญหาด้านมลภาวะทาง สิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ การจัดการน้ำเสียทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ความขัดแย้งด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดินและปริมาณน้ำจืดไม่เพียงพอส่วนอุปสรรคคือ ขาดการบูรณาการในการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ งบประมาณในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ไม่เพียงพอ ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ขาดการวางผังพื้นที่เฉพาะในการพัฒนา /อนุรักษ์เกาะเสม็ด

และขาดหน่วยงานหลักหรือกลไกการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่เกาะ
เสม็ดอย่างจริงจัง 3.ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง มี
วิสัยทัศน์ คือ “เกาะเสม็ดเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่ได้มาตรฐานและยั่งยืนในภาค
ตะวันออกของไทย” ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1.เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความ
มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้แก่ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว 2. เสริมสร้างการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบสาธารณสุขปโภค 3. พัฒนาศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการตลาดท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งในการ ประเมิน ยุทธศาสตร์
ดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
ของเกาะเสม็ด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดวิธีวิจัย ตามลำดับดังนี้

3.1 ขั้นตอนในการวิจัย

- ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ออกแบบแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาท

- ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ในอัตราร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการปรับแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และง่ายแก่การตอบมากที่สุด

- ทำหนังสือแนะนำตนเองและวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อใช้สำหรับขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ รวมทั้งประสานงานกับเทศบาลตำบลแพรภคศรีราชา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาทและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาทโดยมีหนังสือขออนุญาตหมายเข้าพบเพื่อแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย

- แจกแบบสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแพรภคศรีราชา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาท

- เก็บรวบรวมแบบสอบถาม

- ประมวลวิเคราะห์ข้อมูล

- สรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนะ

- ส่งหนังสือขอบคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรในเขตเทศบาลตำบลแพรภคศรีราชา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาท ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป การคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจากสูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยเทียบตารางของ Yamane ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามประชากรในเขตเทศบาลตำบลแพรภคศรีราชา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดชัยนาท โดยมีโครงสร้างและองค์ประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 พื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ลักษณะคำถามจะเป็นลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Questions)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจำแนกได้ตามรายละเอียดหัวข้อดังนี้ ร่วมคิด, ร่วมตัดสินใจ, ร่วมปฏิบัติ และติดตามและประเมินผล ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยมาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการเสนอแนะแนวทางการเข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ในการศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เพื่อให้ได้ข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดข้อมูลและแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ได้กำหนดในขอบเขตการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

(1) ข้อมูลพื้นฐานของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ

(2) ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยต่าง ๆ และวิทยานิพนธ์ รวมไปถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น แนวคิดการท่องเที่ยววัฒนธรรม แนวคิดชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น รวมทั้งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น บทความ เอกสาร หนังสือ วารสาร ข้อมูลจาก Web-site ต่าง ๆ โดยการเก็บรวบรวมจาก สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ได้อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ช่วยในการคำนวณดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วยแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการกระจายร้อยละ (Percentage Distribution)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณา ระดับการตัดสินใจ ใช้การพิจารณาจากระดับการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาค (Interval Scale)

((Fisher อ้างถึงใน อุมาพร นิลทวิก, 2553: 29) ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายตามลำดับคะแนนประเมินความคิดเห็นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการเสนอแนะแนวทางการเข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิเศษที่โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15-20 ปี	51	14.60
20-30 ปี	171	48.90
31-40 ปี	86	24.60
41-50 ปี	31	8.90
50 ปี ขึ้นไป	11	3.10
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 รองลงมา คือ 31-40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 ลำดับถัดมา คือ 15-20 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 14.60 อายุ 41-50 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	183	52.30
หญิง	167	47.70
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	14	4.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	69	19.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย	63	18.00
ปวช./ปวส.	42	12.00
ปริญญาตรี	155	44.30
สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.00
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ลำดับถัดมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 การศึกษาระดับปวช./ปวส. จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และการศึกษา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	69	16.10
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	272	63.60
พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	2	0.50
รับจ้างทั่วไป	5	1.20
เกษตรกร	2	0.50
นักเรียน/นักศึกษา	69	16.10
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 63.60 รองลงมา คือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 ลำดับถัดมา คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน และ เกษตรกร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	29	6.80
ต่ำกว่า 5,000 บาท	161	37.60
5,000 – 10,000 บาท	31	7.20
10,001 – 20,000 บาท	66	15.40
20,001 – 30,000 บาท	48	11.20
สูงกว่า 30,000 บาท	15	3.50
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ลำดับถัดมา คือ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 รายได้ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.20 ไม่มีรายได้ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 และพนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน และสูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ด้านการเสนอความคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตาม และประเมินผล วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาอ่านค่าเพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษารูปตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏตามตาราง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวม

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านการเสนอความคิด	4.26	.685	มากที่สุด
ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.20	.723	มาก
ด้านการร่วมปฏิบัติ	4.26	.642	มากที่สุด
ด้านการติดตามและประเมินผล	4.33	.536	มากที่สุด
รวม	4.26	.497	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .497 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย = 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .536 รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิด และด้านการร่วมปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .685, .642 และด้านการร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .723 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการเสนอความคิด

ด้านการเสนอความคิด	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
มีโอกาสร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.30	.898	มากที่สุด
มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม	4.22	.919	มากที่สุด

มีโอกาสดำเนินโครงการหรือกิจกรรม	4.26	.856	มากที่สุด
รวม	4.26	.685	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการเสนอความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .685 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีโอกาสดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .898 รองลงมา คือ มีโอกาสดำเนินโครงการหรือกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .856 และมีโอกาสได้ร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย = 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .919 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมตัดสินใจ

ด้านการร่วมตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
มีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	4.13	.938	มาก
มีโอกาสดำเนินการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว	4.26	.797	มากที่สุด
รวม	4.20	.723	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .723 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีโอกาสดำเนินการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .797 และมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .938 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมปฏิบัติ

ด้านการร่วมปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.923	มาก
มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อสมทบทุนในการดำเนินกิจกรรม	4.36	.851	มากที่สุด
มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว	4.27	.884	มากที่สุด
มีโอกาสเป็นคณะกรรมการจัดงาน หรือกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.33	.778	มากที่สุด
ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว	4.24	.779	มากที่สุด
รวม	4.26	.642	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .642 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อสมทบทุนในการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย = 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .851 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นคณะกรรมการจัดงาน หรือกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ย = 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .778 ลำดับถัดมา คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ย = 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .884 การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ย = 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .779 และการได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .923 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการติดตาม และประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	4.42	.786	มากที่สุด
ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	4.22	.937	มากที่สุด
หน่วยงานของรัฐแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว	4.26	.690	มากที่สุด
ร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน	4.37	.741	มากที่สุด
ติดตามกิจกรรม / โครงการ และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง	4.38	.683	มากที่สุด
รวม	4.33	.536	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .536 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย = 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .786 รองลงมา คือ การติดตามกิจกรรม/โครงการ และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย = 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .683 ลำดับถัดมา คือ การร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย =

4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .741 ผู้ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว
มีค่าเฉลี่ย = 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .690 และการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตาม
ความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย = 4.22 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน = .937 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี เป็นผู้ชาย มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการติดตาม และประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิด โดยการมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม มีความสำคัญมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีโอกาสดำเนินการได้ลงมติในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด และด้านการร่วมปฏิบัติ โดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตาม และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิดโดยการมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม มีความสำคัญมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยมีโอกาสดำเนินการได้ลงมติในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด และด้านการร่วมปฏิบัติ โดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิศร วัฒนวิชัย (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เพื่อศึกษา 1. สถานการณ์การท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด 2. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด 3. สร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ที่เกาะเสม็ดจังหวัดระยอง พบว่า 1. เกาะเสม็ดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อม ด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและป่าไม้ มีความสวยงามและจุดเด่นในด้านหาดทรายขาวละเอียด น้ำทะเลใส มีอ่าวต่าง ๆ มากมาย และเป็นสัญลักษณ์ของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี มีความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว การจัดการทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่มีใช้คณะกรรมการชุมชนและสมาชิกกลุ่มต่างๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผนและการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ควรมีการจัดเวทีชาวบ้านประชุมและประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

2. ควรมีการจัดอบรมการจัดการการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เกิดความรักและร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

3. ควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

4. ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการเก็บตัวอย่างแบบสอบถามควรทำการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเข้าถึงรายละเอียดมากขึ้น

2. การเก็บตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในมุมมองที่แตกต่าง

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สุธีรัตน์ภิรมย์. 2548. “พัฒนาการแนวคิดและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). “นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย.” วารสารการท่องเที่ยวและกีฬา 8, 52 (สิงหาคม): 30 .
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คณิงภรณ์ วงเวียน. (2554). “การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จารึก วิไลแก้ว. 2544. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ. (2554). “ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา.” ปัญหาพิเศษปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ซุฑา ศิริไพบุลย์ศิลป์. 2549. “การประเมินศักยภาพและการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม.” โครงการทางวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐธัญญา หมั่นหนู. (2555). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- นิภาวรรณ, พุทธสงกรานต์. 2548. “ศักยภาพของจังหวัดราชบุรีในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.” ทุมนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เนตรชนก นันท์. 2544. “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2549. การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- รุ่งนภา จันทวิสมบูรณ์. 2546. “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

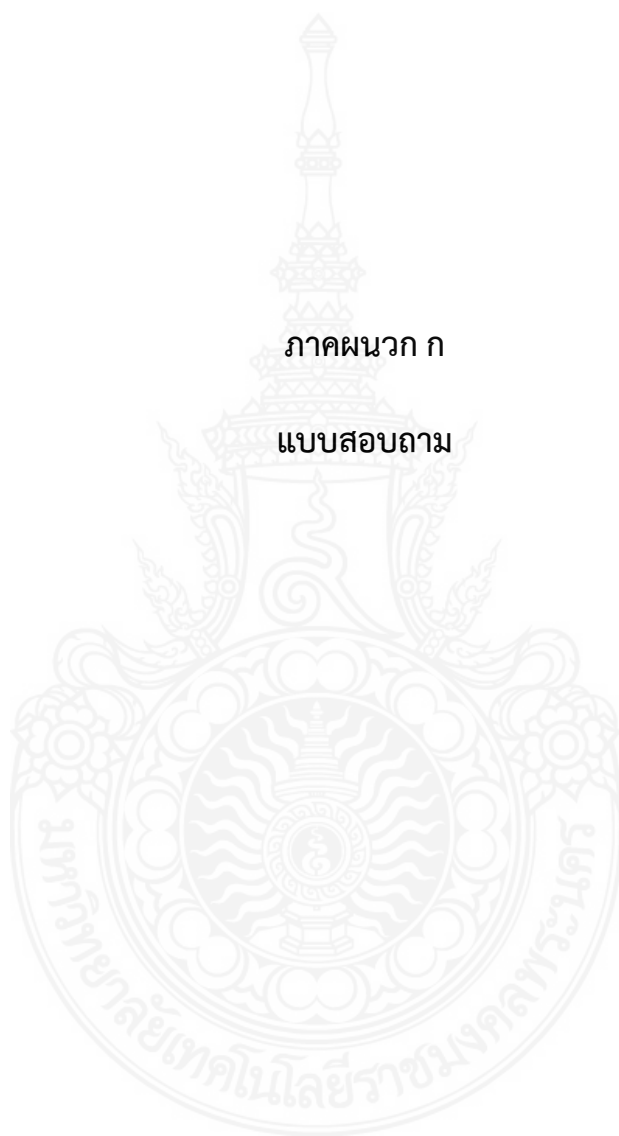

- สินชัย กระบวนแสง. 2552. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 9-15 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อิสยา อุลิตผล. (2542). “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดแสดงของช้างเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกรณีปางช้างแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ กับศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2545). “การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยชุมชนในประเทศไทย.” จุลสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 21, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม): 38-48.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน และทำเครื่องหมาย ○ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเสนอความคิด					
มีโอกาสได้ร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม	5	4	3	2	1
มีโอกาสได้เสนอโครงการ หรือกิจกรรม	5	4	3	2	1
ด้านการร่วมตัดสินใจ					
มีโอกาสได้ลงมติในการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
มีโอกาสได้ตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
ด้านการร่วมปฏิบัติ					
ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
มีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อสมทบทุนในการดำเนินกิจกรรม	5	4	3	2	1
มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
มีโอกาสเป็นคณะกรรมการจัดงาน หรือกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตรการในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
ด้านการติดตามและประเมินผล					
ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	5	4	3	2	1
ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	5	4	3	2	1
หน่วยงานของรัฐแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
ร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน	5	4	3	2	1
ติดตามกิจกรรม / โครงการ และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง	5	4	3	2	1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

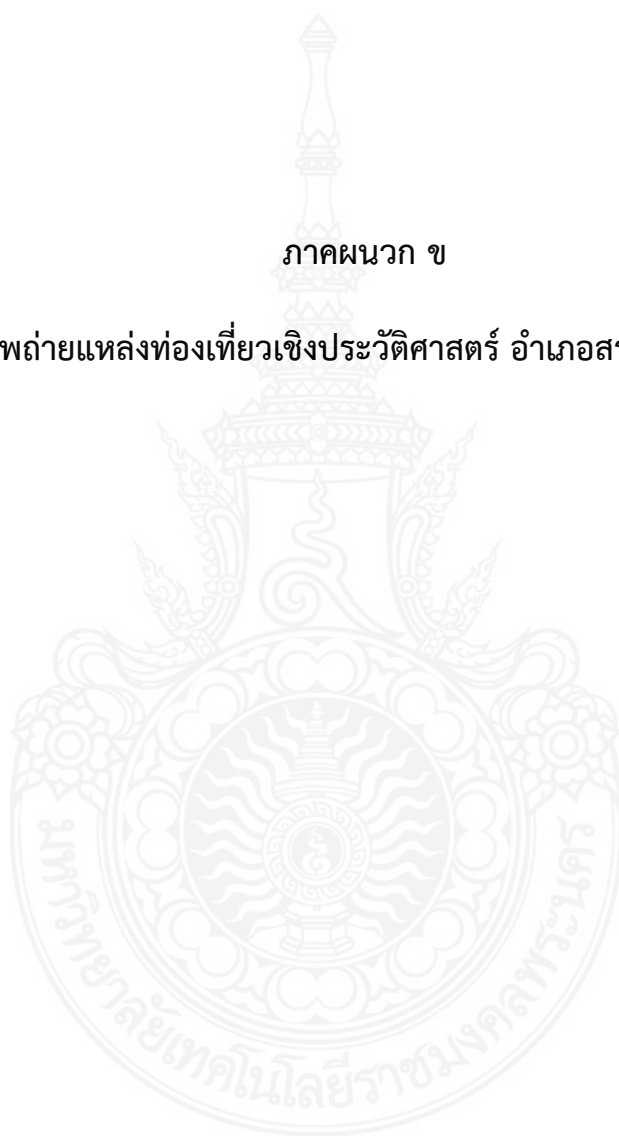
.....

.....

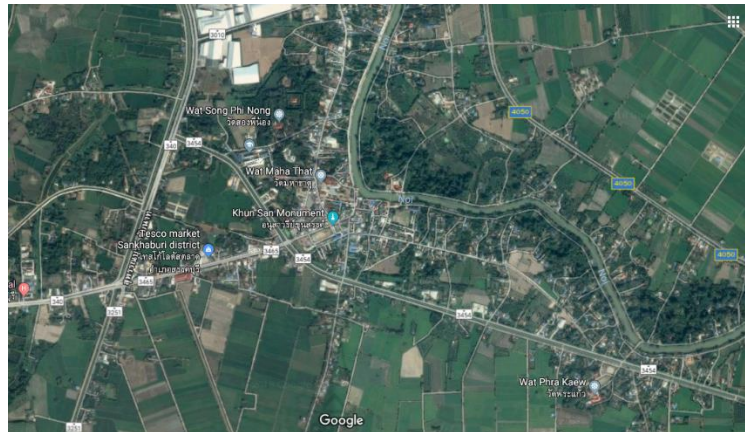
.....

ภาคผนวก ข

แผนที่และภาพถ่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล(ภาษาไทย) นายญาณธร เขียรถาวร
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Yanatorn Teanthaworn
2. ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
86 ถนนพิษณุโลกแขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02-2829002 e-mail: yanatornnatty@hotmail.com

4. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญญาตรี	บธ.บ.การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2548
ปริญญาโท	ศศ.ม.การบริหารงานวัฒนธรรม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2552
ปริญญาตรี	ศศ.บ.ไทยคดีศึกษา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2554

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

5.1 ผลงานวิจัย

ชื่อผลงานวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน/ปี
การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร	หัวหน้าโครงการวิจัย	มจพ.ปี2553
การศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาการตลาดแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์และธรรมชาติวิทยา ใน กรุงเทพมหานคร	หัวหน้าโครงการวิจัย	มจพ.ปี 2555
การประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว ตำบลดงบัง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดปราจีนบุรี	หัวหน้าโครงการวิจัย	มูลนิธิรักไทย ปี 2556
แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	หัวหน้าโครงการวิจัย	มทร.พระนคร

5.2 การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 1 เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ครั้งที่ 1 เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

